

культурологічних знань про соціокультурний портрет англійської мови, соціокультурний паспорт країн, мова яких вивчається, народів, традицій в культурі, взаємодії людини та суспільства, природи, різних етнічних та соціальних груп, а також екстралінгвістичних знань, як сукупність таких фонів – історико-культурного, соціального, етнокультурного, семіотичного та географічного [1, с. 60].

Отже, культурологічний підхід є концептуальною основою для формування лінгвосоціокультурною компетентністю.

ЛІТЕРАТУРА

1. Бирюк О. В. Методика формування соціокультурної компетенції майбутніх учителів у навчанні читання англійськомовних публіцистичних текстів: дис. ... канд. пед. наук : 13.00.02 / Київ. нац. лінгв. ун-т. К., 2006. 261 с.
2. Осадча Н. В. Формування у старшокласників лінгвосоціокультурної компетентності в англійськомовному читанні на уроках країнознавства: дис. ... канд. пед. наук : 13.00.02 / Київ. нац. лінгв. ун-т. К., 2018. 248 с.
3. Методика навчання іноземних мов і культур: теорія і практика: підручник для студентів класичних, педагогічних і лінгвістичних університетів / О. Б. Бігич та ін.; за заг. ред. С. Ю. Ніколаєвої. Київ: Ленвіт, 2013. 590 с.
4. Редько В. Г. Засоби формування комунікативної компетентності у змісті шкільних підручників з іноземних мов: теорія і практика. Київ, Україна: Генеза, 2012. 224 с.

Ригайло Софія

Науковий керівник – канд. пед. наук, доцент Рокіцька Н. В.

ШЛЯХИ ФОРМУВАННЯ МІЖКУЛЬТУРНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ

У даній статті розглядається важливість автентичних текстів та міжкультурної комунікації у формуванні міжкультурної компетентності на уроках німецької мови.

This article discusses the importance of authentic texts and intercultural communication in the formation of intercultural competence in German lessons.

Ключові слова: *компетентність, міжкультурна компетентність, міжкультурна комунікація, німецька мова.*

Щодня людина зіштовхується з різними проблемами та непорозуміннями. Сучасний світ розвивається надто швидко, і для того, щоб ми могли йти “в ногу з часом”, нам потрібно докласти чимало зусиль. Найбільш затребуваними вміннями сучасного суспільства є знання іноземної мови. Кожен, хто прагне отримати бажану роботу чи познайомитися з іншомовною країною, повинен володіти міжкультурною компетентністю, яка є інструментом досягнення успіху в міжкультурній взаємодії та якісному виконанні своїх професійних обов’язків.

Для досягнення взаєморозуміння між представниками різних культур необхідна певна сукупність знань, навичок та вмінь, спільних для всіх комунікантів, яка в теорії міжкультурної комунікації отримала назву “міжкультурної компетентності” [2].

Мета даної статті полягає у формуванні міжкультурної компетенції для досягнення бажаних результатів у майбутньому.

Компетентність включає в себе не тільки професійні знання, а й такі якості, як ініціативність, здатність до співробітництва, роботи в групі, вміння оцінювати ситуацію, логічно мислити, добувати, відбирати й аналізувати інформацію. Точніше, людина може стати компетентною тільки після здобуття нею адекватної інформації, знань і практичного досвіду. Тобто у формуванні компетентної особистості освіта відіграє головну роль [3].

Нова мета навчання іноземної мови – використовувати іноземну мову як інструмент у діалозі культур і цивілізацій сучасного світу – загострює особливу увагу до соціокультурного складника іншомовної комунікативної компетенції. Науковці трактують “міжкультурну компетентність” як сукупність соціокультурних та лінгвістичних знань, комунікативних вмінь та навичок, за допомогою яких будь-який суб'єкт культури може успішно спілкуватися з носіями інших культур на усіх рівнях міжкультурної взаємодії. Поняття “міжкультурна компетентність” перш за все пов'язане з об'ємом і якістю інформації про уявлення і цінності іншої культури. Окрім того, у дослідженнях наголошується на володінні міжкультурною компетентністю, що дозволяє в процесі міжкультурної комунікації адекватно оцінювати ситуацію, ефективно використовувати вербальні і невербальні засоби, втілювати у практику комунікативні наміри і перевіряти результати комунікації за допомогою зворотного зв'язку [2].

Навчання іноземної мови дається непросто, тому для кожного з нас сьогодні відкриваються двері з необхідними підказками для її вивчення. Ще зі школи ми знайомимося з азами граматики та лексикою. Для того щоб навчання іншомовної культури на уроках німецької мови давалося легко, потрібно використовувати ілюстративний матеріал для розкриття змісту запропонованих текстів (листівки, карти, меню, реклами, фотографії), також аудіовізуальні засоби навчання, адже це один із засобів освітніх технологій навчання з використанням розроблених аудіовізуальних навчальних матеріалів. Важливою є також тривалість запису. Учні найбільш вірогідно, будуть успішно сприймати іншомовне говоріння в уривках у межах однієї-двох хвилин. Також досить популярними сьогодні є пісні, які поживляють викладання, вносять різноманітність, викликають позитивні емоції та створюють високу мотивацію. Такі матеріали значно посилюють емоційний та розвивальний ефект і створюють необхідне культурне оточення. А щодо відеоматеріалів, то потрібно обирати телепередачі, телефільми, відеофільми, відеофрагменти та фільми, які створюють атмосферу реальної мовної комунікації, роблять процес пізнання культури іншої країни більш емоційним та переконливим [5; 6].

Важливо є намагатися відкрити свій потенціал у читанні, адже навчальний текст є головним соціокультурним компонентом змісту навчання [1, с. 281]. В якості такого тексту на уроках німецької мови можна використовувати: тематичні, краєзнавчі, художні тексти, також діалоги, вірші, пісні, листи, інтерв'ю. Головним є автентичність – оригінальні твори, які зацікавлять юних читачів та зможуть максимально наблизити їх до реальної ситуації. Саме читання допомагає учням пізнати культуру іншомовної країни та її традиції, оскільки текст – це спосіб збереження і передачі інформації, тому відбір тем, ситуацій і країнознавчої інформації потрібно здійснювати за певними критеріями, щоб пробуджувати інтерес в учнів.

Сьогодні зростає потреба у міжкультурному спілкуванні. Навчання спілкування іноземною мовою неможливе без навчання учнів комунікативного етикету, під яким розуміють етикетну поведінку, що підпорядкована соціально, культурно, історично та традиційно визначеним стандартам комунікативної поведінки у стандартних ситуаціях спілкування [4]. Для розвитку такої культурної комунікативної компетенції сприяють правильно підібрані автентичні тексти та продуктивний словниковий запас, до якого входять найбільш вживані комунікативно-значущі лексичні одиниці, поширені в типових ситуаціях спілкування, серед них – активна лексика для висловлення своєї думки, розмовні кліше, а також слова з національно-культурним компонентом: реалії, пов'язані з відпочинком, проведенням часу, дозвіллям, повсякденного життя. Важливість використання автентичних художніх творів у процесі навчання іноземних мов пояснюється тим, що мова художніх творів вважається високою і найкращою формою, що містить в собі найбільш яскраво виражені повноцінні мовні засоби, а також виступає так званим регулятором мовної норми в широкому значенні слова [8]. Вони дозволяють проникнути в іншу національну культуру, оволодіти повсякденною лексикою носіїв мови.

Для формування міжкультурної компетенції на уроках іноземної мови, робота з прислів'ями стала одним із ефективніших методів. На прикладі роботи над прислів'ями на різних мовах можна проаналізувати та порівняти спільне й відмінне у соціокультурному розвитку того чи іншого народу, побачити, як історичний розвиток впливав на взаємопроникнення та взаємовплив лінгвокультурних знань. Цей аспект навчання мови вкрай важливий і для виховання взаєморозуміння в міжнаціональному діалозі, і для збагачення особистості, і, власне, для пізнання реалій життя, втілених в мову і мовлення [7, с. 423]. Знайомство з цінностями культур інших народів, опора на досвід у спілкуванні також сприяє вихованню толерантності до інших культур, формує манери поведінки, власне бачення світу та своє місце в ньому і сприяє розвитку соціокультурної компетенції.

Отже, для того, щоб учні змогли творчо поєднувати різні форми роботи, велику увагу приділяли різним видам мовленнєвої діяльності. Необхідно володіти країнознавчими, лінгвістичними, соціокультурними знаннями, завдяки яким і формується міжкультурна компетентність, без якої неможливо уявити сучасне суспільство. На наш погляд, міжкультурну компетентність потрібно виховувати ще у юному віці, адже вона допомагає розвивати свої знання щодо повної картини іншої національної спільноти та допомагає в ідентичності власного “Я”.

ЛІТЕРАТУРА

1. Гришкова Р. О. Формування іншомовної соціокультурної компетенції студентів нефілологічних спеціальностей: Монографія. Миколаїв: Вид-во МДГУ ім. Петра Могили, 2007. 424 с.
2. Данищенко О. С. Сутність та особливості формування міжкультурної компетентності. Економіка та держава. 2012. № 12. С. 141–144. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ecde_2012_12_40
3. Каландій Н. Ф. Особливості формування лінгвосоціокультурної компетенції учнів при вивченні другої іноземної мови. URL: <https://sites.google.com/site/kalandiynf/statti/lingvosociokulturna-kompetencia>.
4. Камінська М. О., Макухіна С. В. Сучасні тенденції у викладанні іноземних мов для спеціальних цілей. URL: <http://zfs-journal.uzhnu.uz.ua/archive/6/12.pdf>.
5. Наталин В. П. Критерій змістовної автентичності навчального тексту. Іноземні мови в школі. 2009. № 2. С. 50–52.
6. Неділько А. Г. До питання застосування автентичних матеріалів для навчання іноземних мов. Іноземні мови. 2010. № 4. С. 11–12.
7. Ніколаєва С. Ю. Методика викладання іноземної мови у середніх навчальних закладах: Підручник. Вид 2-е випр. К.: Ленвіт, 2002. 592 с.
8. Палецька-Юкало А. В. Можливості використання автентичного художнього твору для формування німецькомовної лексичної компетентності майбутніх учителів. Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка. Серія: Педагогіка. 2014. № 3. С. 83–89. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/NZTNPU_ped_2014_3_16

Скула Марія

Науковий керівник – канд. пед. наук, доцент Клименко А. О.

THEORETICAL ASPECTS OF THE DEVELOPMENT OF ENGLISH LEXICAL COMPETENCE OF SECONDARY SCHOOL STUDENTS IN THE CONTEXT OF ICT APPLICATION

This article is devoted to the problem of secondary school students' lexical competence development. The concept of lexical competence, peculiarities and processes in learning foreign vocabulary have been studied in this paper. Information and communication technologies play an important role in the process of teaching and learning lexical material. Nowadays a lot of attention is paid to the principles of using information technologies, which should be followed in order to enable productive English lexical competence development. In this regard the use of the information technologies in the process of lexical competence development must be based on the main didactic principles, such as: scientific, visibility, accessibility, systematic and the one of consistency.

Стаття присвячена проблемі розвитку лексичної компетентності учнів загальноосвітніх шкіл. У цій статті досліджено поняття лексичної компетентності, особливості та процеси у вивченні іноземної лексики. Інформаційно-комунікаційні технології відіграють важливу роль у процесі викладання та вивчення лексичного матеріалу. У наш час велика увага приділяється принципам використання інформаційних технологій, яких слід дотримуватися, щоб забезпечити продуктивний